

Kér pri kmetijskih rezhéh skufhnja po pravi vezh obveljá, kakor uzhené beséde, tukaj poskufhnjo nekiga némshkiga kmetovavza pove-mo: Prezej veliko njivo je namrezh s krompirjem obsadil, in v pet enakih delov rasdelil, po kterih je krompirjevez v rasnih zhasih poshétí dal in is vsih petih délov je krompir konez Kosaperska kopal. Skufhnja je to pokasala:

Na pervim délu je krompirjevez 2. dán Velikiga serpana poshél in pridelal je 52 zentov in pol krompirja.

Na drugim délu, kjér je bil krompirjevez 10. dan Velikiga serpana poshét, je pridelal 157 zentov in pol krompirja.

Na trétjim delu je 17. dan Velikiga serpana krompirjevez poshél in pridelal je 252 zentov, 7 funtov krompirja.

Na zhetertim je 23. dan Velikiga serpana shél in dobil je 286 zentov, 90 funtov krompirja.

Glejte, kako velik raslozhek je od tjedna do tjédna!

Na pétim délu poslednizh, kjer je krompirjevez she le 5. dan Kimovza poshel, ko se je she sushiti in sad soriti sazhel, je 350 zentov in 40 funtov krompirja pridelal.

Ako so she vezhi dél vfi kmetovavzi sposnali, kako de je shkodljivo krompirjevez presgodaj shéti, jih je vunder she veliko, kteri mislijo, de se krompir bolj debel pridéla, zhe ga poprej poshanjejo. Tém hozhemo prav posebno besede na serze poloshiti: Nikar ne shejte presgodaj krompirjevza, zhe hozhete veliko krompirja pridelati!

Pinja nove forte, ali puter na nova visha delati.

Puter delati ali v pinji mestí (meshati) kmetizam vzhaf prav veliko truda in veliko samudo zhafa persadene, posebno, kjer veliko molshe imajo in v mes take krave, de se od njih nerado umede (stri); v zhaf v pinji delajo, de se vfi navelizhajo, kolikor jih je per hishi, pa se vender she ne stri, ja zlo po vezh dni nagaja, de se nozhe puter narediti; per tem se veliko smetane strese in vunkej sperfhi, v zhaf se pa she ne naredi, tako, de morajo smetano skuhati, is ktere nizh masla ne dobijo. De je tadej sa kmeta shkoda, samuda zhafa in prasno terpljenje, vřak lahko sposna. Verh tega pa veliko neumnih, posebno gorjanskih gospodin she na vse forte vrashe in krive vére sapade, de je kakshna baba ali kakshen dedez v vafi ali soseski sazopral, de se nozhe puter narediti. Takih smotnjav je posebno per shenskih veliko veliko, in kaj pride is tega navadno? prasno natolzvanje, kriva sodba, prepír, jesa, sovrashtvo, mashvanje i. t. d. — dobro bi tedej bilo, gotóvo dobro, ljubi moj bravez, zhe bi se tak perpomozhek

snajdel, po kterem bi se vse sgorej imenvane fituosti in nerodnosti odverniti samogle — in snajdel se je; in szer v domazhi desheli. Duhovni gospód Matévsh Ferlan, v spodnim Berniku je pinjo nove forte isnajdel, v ktiri se is smétane, naj bo mersla ali gorka, puter v majhnim zhasu in zlo s majhnim trudam in she veliko loshej, kakor v sodzhku, narediti samore. She desetkrat je snajdenzu skufhnja pokasala, in preprizhala ga je, de je to ref. Vřak, kdor mushter te pinje, ki je sa viditi v hishi z. k. kmetijske drushbe v Ljubljani, vidi, prezej sodi, de more to snajdenje gotovo dobro biti. Sa grafhine in domazhije, kjer veliko krav imajo, fi ne more boljshiga smisliti. Take nove pinje ne bojo toliko vezh veljale, kolikor bolj so nuzne. Umni sodarji (pintarji) bojo lahko po mushteru take delali, zhe fi pa kdo ne upa sam po mushteru prav narediti, ali zhe se mu nozhe prav rado umešti, naj se s skufhenim snajdenzam zhes to posvetje. Šaj on rad vřakiga poduzhi.

De bi fi pa tudi nashí daljni bravzi, ki ne morejo v Ljubljano mushtera te pinje gledat priti, to pinjo narediti dati mogli, bo z. k. kmetijska drushba podobo te pine prav na tanko narediti dala, ktero homo h tem novizam, kakor hitro bo mogozhe, pridjali.

Unajne povesti.

(Hudo vréme.) V némshkih novizah is vezhjih krajev pishejo od strafhniga vremena, ki je vezh krajev po Némshkim hudo sadélo. Nar hujšhi je pa Saksónko krajštvó terpéto in tisti kraji Zhefke ali Pémške deshéte, ki so na meji Saksónski. Na binkufhtno nedéljo in v ponedelik je v méstu Shitavi in v blisni soseski desh shel, kakor de bi se bil oblak vtergal, in tozha je od nebes pol ure tako debela padala, kakor se je nar starejšhi ljudje spomniti ne morejo. Debéla je bila, kakor golóbje jajza — nektera je imela pol funta. Verte in polje je strafhno poshkodovala. Drevesa je vihar lomil in s korenino ruval, in v méstu Shitavi je tozha vezh ko 12 tavshent shíp rasdrobila. Kako strafhno vréme je bilo, novize prizhajo, ki pishejo, de je tozha 6 mladih pastirjev pri shivini na pašhi do mertviga vbila, 4 druge so pa she pogréfhali. Is Saksónškiga se je strafhno vréme zhes hribe na Zhefko potegnulo in je ravno tiste dni ravno tako strafhno rasgrajalo. Dve in trideset vafí je ob vse prihlo, kar je na polju bilo. Osimno resh, ki je ravno zvetela, je tozha tako gladko pobila, de she shita kofiti mogozhe ni bilo, de bi ga sa shivino iméli. Jara resh je vfa s blatam pokrita, ktero je povódnj nanefla. Lan je s vodo splaval in tudi krompirja je veliko voda vsela.

Dalje she pishejo Zhefke novize:

V méstu Nahodu 20. Roshniga zveta: V nashim kraju smo s veseljem dobro létujo vpali. Rësh je silno lepo kasala; lan in krompir sta veliko pridelka obétala. Rodovitnost semljé bi nam bila pa tim bolje letaf vřtrégla, ker smo vlaško léto savolj prevelike sufhe malo pridelali in ker je savolj slabiga isvédenja predila in platna prebivavzam nashih krajev pomankanje shugalo. Pa v kratkim zhasu se je vse nashé upanje v nizh isfhlo. Vzheraj ob fhterih popoldné je sazhele zhudo deshevati. Voda je vidama raftia in poslednizh se je she strafhan oblak vtergal. Povódnj se je zhes vse njive in sétve islila, jesove je

rastergala in v méstu Opizah (Eipel) je 8 hifh, v vafi Havlovizi 4 hifhe, v Velébnizi 8 hifh, in 2 mlina in v Lhoti Refhatovi 11 hifh poderla, in vezh jih je slo pofhkódovanih. V gromezhi povóduji je vezh shivine poginilo in tudi nekaj ljudi je vtonilo. „Shkoda je neisrezhena.“

Povésti is Ljubljane.

(Zhefhnjev fejim v Ljubljani.)

Poflédni Ljubljanski fejim, zhefhnjev fejim imenovan, 30. Roshni zvéta je bil prav flab in kúpzi se ne spomnijo taziga fejma od tiftiga leta, ko je bila kólera na Krajskim.

Kdó bi bil pa tudi na fejim hodil, ker je bila ravno kofhuja?

Shivine je bilo pa vezh kakor o Trijazih 1. Velikiga travna, pofébno goveje shivine je bilo veliko. Nar vezhji zena sa en par volov je bila 150 gl. — 9 debélíh korófhkih vól je bilo sa 1060 gl. prodanih, po 9 gl. zent shiviga vóla.

„Shtajerfkíh vólóv je bilo kakih 50, ravno tako 50 fhtajerfkíh ali tako imenovanih deshélfkíh prefhizhev; horvafhkíh ni bilo nizh.“

Kónj je bilo veliko, kakor vfelaj, pa kupzhija je bila majhna, ker je malo kupzov bilo. Tudi fo jih drago der-shali; sakaj sa konje prav frédne rabe fo po 120 — 130 gl. imeti hotli.

Tudi bres goljufije se ni isfhlo, kakor se tó vfelaj pri téj kupzhiji godí. K meni je nek kmet prijókál, ki je bil goljfan; sa 80 gl. je namrezh konja kupil, ki mu je bil sa 10 lét stariga predan, v' refnizi je bil pa 18 lét star. Kaj mu je bilo storiti? Goljfán je mogel konja dá m pe-ljati. Drusiga mu nifim mogel fvetovati, kakor se uzhati starost is sób sposnati, kar ga bodo bu kve sa kmeta uzhile, v kterih je zhes tó rezh na tanko pífano in v podobi pokasano. V Ljubljani fo ravno na fvitlo prífhle in v fíledzhim líftu jih bom osnanili.

Urno, kaj je noviga?

(Govéja kuga.) V Ibraifki fofédski v Valahiji na Turfkim se je govéja kuga pokasala in govéja shivina se ne fmé is tiftiga kraja zhes turfhko méjo v zefarfke deshéle vezh goníti.

(Drushbe sa shivali.) Na vézh krajih po Nemfkim fo se shé bratovfhine ali drushbe, ki imajo namen, ljudem braniti, de bi shival ne martrali naredile; — undau se je pa tudi bratovfhina sa male ptizhe naredila. Sakaj sposnali fo, de taki ptizhi nar vezh gofénz pojejo.

(„Shéft zekinov“) je neki kmetovavez na Ogerfkim tífimu dati naménit, kter bi do 1. Sufhza t. I. nar bolj pomozhek sa mravlice, ki fo drévu fíno fhkodljive, odpravljati povédal, in kmetijfki drushbi v Péfhtu. glavnimu méstu na Ogerfkim, nasnanil. Bomo vidili, kdo bo 6 zekinov préjél in kakfhin bo ta pomózhek.

(Na Ogerfkim) fo v letu 1841. 816,000 mefhizhev od fviloprejk ali shidnih gofénz pridélali, kterih zena je 349,945 gl. 30 kr. isnefta. Ljudjé fo pri njih 155,000 gl. saflushili, tako de je reja shidnih gofénz vfi deshéli 508,945 gl. 30 kr. prínefta.

(Pir ali vól is krompirja.) Nek vólar ali prajar s imenam Zimerman je v Berlinu, velikim méstu na Prajsovfkim, is krompirja pir fkuhati pofkufil in fkufhnja se mu je po frézhi isfhla. Prav dobro in sdravo pijazbo je fkuhal in upati se fmé, de se bo ta nova pijazha kmalo fploh od delovzov píla in shganje fpodrinila, savolj kteriga je she toliko ljudi pod semljo prífhlo. Tudi kralj je fvoje dopadajenje nad tém pokasal in fklenili fo v Berlinu praje-

rija sa mufter napraviti, v kteri se bó pir sgol is krompirja kúhal.

(„Sneg en tjéden pred kréfam.) Popótniki, ki fo 14. Roshniga zvéta na Dunaj prífhli, povéjo de je v sgórni Avftriji (Eftrajh.) pol drug komolz debel fnég po zéftah íeshal.

(Mazhka podgane doji.) V méstu Amiensu na Franzofkim imá nek kerzhmar ali birt mazhko, ki rasun fvoje mlade mazhke tudi 3 mlade podgane doji. Zhe se ji podgane vsamejo, kój sa njimi tezhe ter jih v gobzu nasaj v gnésdo nése in ravno tako sa-nje fkerbí, kakor sa fvojo mlado. Ali tó ni zhudno?

(Franzofki kralj) Ljudevik XVI je nekadaž nekimu móshu rékel: „Franzofka deshéla vam bó hvalo védla, de ste kruh révnih v deshelo prínefti.“ Té befede fo se sdaj isfhle. Tíft mósh, Parmentier s imenam, je namrezh krompir, kruh révnih, v franzofko deshelo príneftil in is hváléshnofti mu bodo sdaj v méstu Montdidier na franzofkim bronafte snaminje sa spomin postavili.

Povedka.

Prigódilo se je, de je néka gofpodinja veliko platna pogrefhila in drusiga ni móгла mífliti, kakor de ji ga je domazh tat vkradel. Kmalo se ji je dosdevalo, kdo bi bil tat, pa prízh ni iméla in torej tudi ni móгла nizh sa gotovo terditi. Pomagala fi je tadaj s tó svíjazho: V kúp poklizhe vse fvoje dekile in tako jih nagovori: „Poflufhajte me, méni je platno vkradeno; tega nihzhe drug ni mogel storiti, kakor ena ísmed vaf.“ Ker pa nobéne po krívim obdelshiti in rasshaliti nózhem, nezhem po hífhi pregledovati, temozh tatú hozhem drugazhe ísvediti. Nek premeden mósh mi je dal vezh enako dolsih flannatih bílk; vfaki ísmed vaf bódem eno dala. Ímejte jih do jutri, jutri mi jih pokashite. Té bílke imajo pa zhudno vlafnóft, de v tatovih rókah po nózhi raftejo in se podáljfhajo.“ S témi befédami dá gofpodinja vfaki dekli eno bílko. Drugo jutro se íside, kar je umna shéna prízhakovala. Ko fo dekile fvoje bílke pokasale, fo bile vse enako dolge, rasun ene, ktera je bila prezej kráfhi, kakor druge. In tako se je tatiza vjéla. Taje namrezh ís fírahu, de bi se ne rasodéla, préjéto bílko príkráfhalá in se je tako v naftavljeno sadergo vjéla.

Vganjka.

Kje ráfte zvetlíza,
K' jo vert ne posná,
K' okóli hoshizha
She zvetje imá?

Shitni kup.

U Ljubljani		fl.	kr.	U Krajuu		fl.	kr.
8. Maliga ferpana.				3. Maliga ferpana.			
1	mirnik Pphenize*)	—	—	1	m. Pphen. domazhe	1	36
1	„ Ershi . .	1	3	1	„ „ banafhke	1	27
1	„ Jezhmena .	—	55	1	mirnik Ershi . .	1	12
1	„ Profa . .	—	59	1	„ Jezhmena .	—	—
1	„ Turfhize .	1	3	1	„ Profa . .	—	55
1	„ Ajde . .	1	1	1	„ Turfhize .	1	12
1	„ Ovfa . .	—	39	1	„ Ajde . .	1	—
1	„ Sorfhize .	—	—	1	„ Ovfa . .	—	40

*) Mirnik se imenuje tudi fhkaf, polovnik, pol vagána. (Vagán, ein Metzen.)